

Skolegang i Søften 1883

Ved

Fr. Prip

Efter Dansk Folkemindesamling 1940

Skolegang i Søften 1883

Optegnet af Frederik Prip boende i Køge 1945.

Må ikke trykkes før 1965.

Den gaang a va næjsten syv ooo, sku a te aa go te Skuel, aa i waa Bøj wa et saan, te dæ wa tov Skuele, den jen de wa Drengiskuelen, aa den aan wa die hue Piggeren, di gik te Skuel, di haj engen Dejn, men di haj en "Frøken". A sku jo no da go te Skuel ve Dejn. Han wa aallere gammel, han haj waa mæ i otaaføre.

Skuelen de wa aav di aal ælst, de ka En faasto, nærensti a faatele, te mi Faae han haj sat po Skuelbænken i den saam Skuel, aa han kam te aa go te Skuel i Attenhundre o trøjje. Skuelen wa et Vinkelstej aav Bindingsværk mæ hvi Muer aa suet Stolpe. Dæ wa Halmtag aa it ret høvt te Tagskægget. Venneren di wa bette men dæ wa manne ov dem. Dæ wa Vennere te di trej Sirre baade øve ætte Bette-nielses, de wa te aa see nie ætte Kjærken aj, de va i Væjste, de sist di væn i Sønden, øvve hue Smiddien aa Gaajkjaret wa, Skuelen laa san te ve den jen Si idæ gik Ølstedvejen, ve den aan Trigevejen, aa ve den Vejste Sie hue Liægeplassen wa, dæ gik Vejen te Hinnerup, aasaa den te Os forujen Mølballevejen. Skuelen lo, de ka ænhvær faasto, saan Aalteng sku die faabi, aa de wa jo gjævt faa wos Bøn faa dæ wa nøj aa ræk hals ætte.

No de Gaand a saa sku te aa te Skuel føst Gaang, saa tu a juit go jenle, waa Andrejs aa waa Kresten di sku mæ, di wa begge tov større end mæ. Andrejs wa enda i de stue Klas, men Kresten han ho te, die hue a sku.

Te di sku mæ beggi tov, go no it mæ mie mulje, faa de a tørt, te de maat væ haat, nærensti dæ sku saa manne omet.

A ka hovs, te vi gik ind i Skjellet, aa die holt vi yv mæ Swæns Knæjt, faa si de wa de gal ve et. Saaren te Svæns han sku aasse begøn lisom mæ, aa hans tov større Brøøe, wa mæ ham, aa de wa saan, te dem dæ kom sist, di kam te aa sæj næjjest. Dæfaa maat vi ju pas po dem aa vi maat aalti stræv, aa faa aa kom føst, saa stak vi nie ve Kresten Monsens, aa end ve Rasses i Bækken, de wa nære; men dianne di hoj aasse strævt, di haj møj længe, faa di sku føst nie aav Grønhøv, aa saa nie ijemmel hiele Bøjjen, aa da vi kam te Gaajkjaret, ku vi aallere si dem aap ve An Lauses. Vi stak aastej, aal de vi ku end i Skuelen dæ staa aal de Drængien, aa haalt Opsigt mæ, hvem dæ kam sist. Vi kom no farend Svæns Knæjt, aa a ka godt saj, te die fæk a mi føst Skaffels, faa a kam ilyvl te aa sej næjjest.

De kam no it te aa bety saa møj, a trove a tørt, te a wa slappen wal øvve de, som de anne haj go mæ hilt ræj faa. Aa Saaren, som ujen Skyld haj wannen øvve mæ, han tørt væs osse, te de ku godt go, ham kjæn a saa møj godt, han wa en gjæv Dreng, vi haj aallere dengaang, tit slavn Monk sammel, aa waa te hinaans Gibosdav manne Gaang.

Dejnen, han wa en gammel jen, mæ et stue laang hvi Hoó, aa hvi Skæg, men it aan po Kieveren, oavveskæg haj han it ækhælle haj han Skæg på Haagen, han wa faale høv, aa næær han gik, saa gimpet han saa møj i Knæeren, ligesom hves han gik aa ælt Taarredøj.

Han haj sommen novve pæn Klæjje, han wa aalti i en laang Skjøjfrak, aa saa haj han et hvi Kæ om hans Hals. Hans Bovsebien wan øj slem te aa kryv aavenpo Støvlskavteren. Saan i de uvjændi dæ lignet han ingen anne en H. C. Andersen, ham kenne i wal, ja saamæn go han saa.

Den saam Skuelmeyste han rovt aalti saa høvt, han ment væs it noj unt mæet, men han skrævt somti, saa te en ku blæv hilt fonommen.

Nærensti vi wa te Skuel, saa saj Dejnen op po Tronen, a haa ætte den Ti faat aa vij, te anne Folk kalleret et Kateder! Men vi kalt et no aalti Tronen. Die aap saj Dejnen i en stue Armstuel mæ Øreklappe, aa vi Knejt vi saj po novve laang Bænki, dæ hæn sammel mæ et Bue mæ en Plaaj, saa skro aa saa høv, aa saa laant te Bænken te vi næjsten it ku ræk dæøvve. Desfaarujn saa wa dæ en stue Kakkellovn, aa saa et Landkort. Saan so dieuj, a glemmer et alle, faa a haa aalle wa, aa saa rej, som a wa die saamtie.

Nææ, en Skueldav sku begjøn i den Skuel, saa kam vi joe te den ti, vi sku aalsammel, enten no de wa Klokken Ot, helle halni, men vi haj aalti gue Ston, te aa lieg, ennen vi bløv kalt ind, men ændle bløv dæ da kalt, aa de gik te po den Maaj, te Dejnen han stak hans Hoj uj aav et Venne, aa vrælet E-e-e-e-en! Aa han braal saan, te de ku hø's øvve hiele Bøjen, aa let ætte ku en hø aal Bøjens Ænne skræp op, aa aal Kokkeren gol! Men de wa ilival wos, dæ bløv mjest faafepet, vi ga wos osse aalsammel te aa brol i Halsen po hinaan, E-e-e-en! Faa no waet om aa gye, te vi aalsammel fæk et aa vej. Aa saa stemmelt vi end i Skuelen.

A kan hovs jen Gaang, dæ staa j tov Mænd: Jens Piesen aa saa Lotpekrestjan, di staa j pælt Bark aav naavve Granbjælke, aadæ løjt aalsteje aav di hie Pælspen, aa da vi ræn faabi dem, saa tænt a, "uha Jens Piesen aa den aan, di kan ræe væ glaj" faa a vest, te no sku vi end aa løs "Fadervor dossemehimmelen", aa diefaa tørt a, te a ku godt begøn læt i Forvejen, aa saa sæn a i Stelhej, en bætte ængstele Bøn te Guj, om te de no it maat blyv aal faa grulit.

Nææ vi saa wa kommen po hvæssi Plads, saa bløv vi rovt op. Dejnen han begønt mæ den ovvest: "Jens te Johanneses" "hie" svaat saa Jens, aal de han ku rov: "Jens Ow"! Men han wa dæ it, aa saa rovt vi aalsammel "han æ te Ølstwaj Marken!" Mølle i Krovveret "syg" brol vi. "Krestian Topholm, "hie". "Karl Bomholt"; men hie wa dæ engen dæ swaat. "Hue æ Karl Bomholt, hvi æ han hæ it "dee vee vit" skengeret vi i Kor, aa saan bløv et ve hiele Rajjen igjemmel. Da mangelt aalti manne, især aaw dem dæ tent faa Hjo. Hvæs di saa tjent ve jen, som Dejnen it ku lie, helle aafret faa læt, saa bløv et skrøven. Men wa et jen te Dejnen tørt beje om helle aasse han aafret naavvenærrens, saa goo et it nøj.

Nærens ti vi saa bløv færdi mæ aa rov op, saa sku vi te aa rægti begjøn, vi sku føst løs Fadervaar, aa saa løst Dejnen faa, "Fadervaar", aa saa saa vi et ætte, "dussemer ihemmelen", aasse aal de ku vi sej ligesom ham. Vi væst slæit hva de sku betyy, men sejet de ku vi godt. Dææ wa møj, vi sku ijemmel, Fadervaar wa laang, men te aalsist saa vest vi hvittivi wa færdi, faa saa rovt Dejnen "Amn"! Aasse de sku vi sej lissom ham, aa de wa it næmt, men vi gue wos gue Umaag, faa aa fo et te aa lejt, klemt vi wos sjel om Halsen. Saa tørt Dejnen aasse bejst omet.

Ætte te de wa ovvestaan, sa sku vi ha Bivvelskhistaarri, de slav sku vi læ ujenaj paa Rems, aa nææ vi bløv hooe i wo Lejs, gik et saan te: Dejnen han saj ju aap po Tronen, aa saa kam den føst, han traj op ve Sien aav Dejnen, laa hans Bivvelskhistaarri forve ham, piegt i Bogen, aa saaaa "A haaa diefræ aa diete", saa go han omkreg, aa faallet hans Hænne, aa no staa j han po Bøjens best Udsigtsplads, faa uj aav de Venne lig ve, haj man et saan, te han ku si nie te Krovveret, Smeddien, Pæ Jeremisens, Jenvols, Pæ Kattrupes, Karmariballes, nie te Køllen, aa øvve te Præjstgoren aa Kjærken. Øvve ve Smiddin wa dæ aalti myest aa si, hves dæ da wa novve te Smidi.

No sku han saa ræms hans Lejs op. Imellegulav laa Dejnen sæ telbaag i Stuelen. Ku Knejten hans Lejs, ja saa skingeret Dejnen "Den næst". Den næjst han kam saa op, aa go lissom den føst "diefræ aa diete", faallet Hænerne, omkring, saan te han aasse ku fo aa si, hvadæ gik faa sæ nie i Bøjen, aa saa tav han ve. Hvessomsti han no gik isto, saa wa dæ kort Proces, saa vaaggnet Dejnen, eaa de wa de sjov veet, te nææ di baare staa, aa haspet djæ Læjs aav, saa ku han godt sov! Men dessemti di gik isto, saa waaggent han, aa mæ den jen Hoon slav han te Knejtens Bog, saan te den fløv hen aav Gvaallet aa aal di lørs Blaaaa fløv ronnom, aa saa rovt han "Dit Bagbæst, end te Kristjane". Aa blyv javt end te Kristjane, de wa de saam, som aa kom te aa sej ætte.

Men dæ wa novve, dæ fan po en gue Maaj, de wa især Saaren te Saarenjerriksens, han høj laa Mærk te, te Dejnen aalti waaggnet, nææ naa novve kjo isto, aa nææa han saa "waa aap", aa han ku mærk, te han ku it mie ov Lejsen, saa tav han fat po den hie Maaj: Aag Abraham va ni Aar aa Halvfemsinstyve Aar gammel, aa Herren aabenbaredes faa Abraham aa sagde te ham: "Jeg er den Almægtige Gud, vandre for mit Ansigt, aa vær fuldkommen" – da de da, da di da, da dutten dutten, de da dutten de da, aag Sara Hans Hustru – da de da, da dutten dutten deda- Ammen: Bogen i aa nie. Aa ætte ham kam saa lisse stel den nejst.

Jen Gaang da wa Pete Gaaskaal aap i hans Lejs, han wa en slem Knejt, han wa saa mueje, aa han løst den saam Rems, da dutten de da, men end imel løst han saa, te Lonsgoes Kaal haj gin Pete Wallentin ti Øre faa aa ej en Worm, men faad te han past po, aa æn ræjti – da dutten dutten deda Ammen! Saa gik et sommen godt nok saan te han it den Dav sku end te Kristjane.

Dessom vi saa haj den bætte Tabel, saa giket saan te: Dejnen han løst op: "En Gang syv æ syv" aa saa gjentov vi aalsammel, jen Gaang syv æ syv, aa saa kam Dejnen ijen: "Tov Gang syv æ fjorten", tov Gang syv æ fjøvten, aa saa gik Syvstykket en hiel Tim. Aal Folk i Bøjen di ku hø vos.

Hvæs dæ wa novve Slagtere, dæ biet nie i Krovveret, saa ku di godt fen po, aa kom op te Skuelen, aa sto aa gren end aa Venneren.

Øvve Meije saa haj vi aalti Landkort et Par Timme, aa de wa vos de bejst. Saa sat Dejnen sæ ijen po hans Tron, aa lig øvve faa die hæn Landkortet ve Sin aav Kakkelovnen, aa saa kravvelt Anton Hald op po Taarrekassen mæ en Kjæp i Honen. Die sku han saa sto aa pieg, aa lørs faa. Aal vianne vi staa saa i en stue Kløngi om ve Taarrekassen, aa dæ sku vi saa læ Landkortet. Dæ wa trej Hold po de Landkort, te vi sku lææ, aa de wa di holstensk Bøjje, aaa saa, i en aan Rems, di stue jyske Kjøvstæjje, aaa saa wa dæ di Øøe øvve i Vejsterhavet. Vi begjønt mæ di holstensk Bøjje. Anton Hald han løst faa, aa saa piegt po, aa saa rovt han: "Altona", aa vianne svaat Altona, "Blankenese", Blankenæse, aa Anton han bløv ve, aa vi rovt, de han saaaa, Wedel, Pinneberg, Uttersen, Elmshorn, Segeberg, Heidelnaffen, Nøistat, Pløn, Wilster, Ekseho, Kællinghusen, Nøjmønster, Hejde aa Mældorf.

Anton Hald han wa den aalvillest, te aa lørs faa, han wa saa traav, aa han sørret faa, aa haal Skrolet velig, faa han vest ju, te helles waaggent Dejnen. No wa et it saa sæet, te Dejnen han ku sov te, faa de wa it fri faa aa ku gjø jen slommere. Ujen aa haal op jen jenneste minut, gik et lørs, Anton rovt aal de kan ku, aa han trak et godt laant ud – Heidelnaffen – aa vianne tyv trøjje Knæjt, vi slævt et aalsammel saa laang vi ku: Kjællinghusen – Nøjmønster – Hejde aa Mældorf. Vi sat sjæl Melodi te, aa sen ku vi, den wa gammel, den haj ho te i Skuel di sist tyv Oor, aa aal di Kaal aa Mænd dæ kjo faabi, di ku den sam Sang.

Si no saan en warm Sommedav fra Klokken to te fi, saa ku et godt ske, te én ku blyv læt dorsk! Men Frej aa Rov de wa dæ, aa vi faanam Frejen. A ka tydele hovs jen Gaang, da haj jen helle enaan, læst sæ let hen te Daren, dæ staa aaven, novve anne vrej sæ mæ aa let ætte let, dræstet di faarest sæ hielt uj aav Daren. Imellegulav holdt vi ju Opsangen velig – Eksehov – Kjellinghusen, aa Anton, han bløv po hans Post po Taarrekassen, imen aal vianne tesist wa kommen hiel uj, aa laa ron om Trapstienen! Men vi go waa Pligt – Heide aa Meldorf!

Aav sæ sjæl kjo Anton saa end po den næjst Rems: "Fanø", Fanø, "Manø", Manø – Romø – Sild – Fjør – Amrom – Petevorm – aa Nordstrand.

Næ vi saa haj laa en trej kvaatiesti ujen faa Skuelen, aa skrolet den Lejs ijemmel, saa ku Bøjens Faalk væs haal op aa gren. Næææ saa Fitaaget kam uj ve Mølballelejet, saa kam dæ Klujje i Opsangen, faa saa ku Anton, end i Remsen, sej – Fjør – Amrom – Hv æ Klokken? Aa i den rejti Ton svaat vi, "nejsten fiii" aa let ætte, nææ Anton kam te Nordstrand, saa holt han op, aa agjenst vaaggent Dejnen, aa saa kam dem, dæ haj vaa end ve Kristjane, aa saa fek vi fri. Men dæ wa jen Gaang, da haj Karl Bomholt smet sæ onne et Buer hen i Krogen, aa laa sæ te aa sov, de wa dæ ingen dæ haj sit, aa han sov lig te hans Faae kam om Avtenen aa spu ætte ham, aa da waet aallere sille.

Kristjane de wa Dejnens Kuen, hun awa raaaa, aa hen bløv di Knejt, dæ it ku djæ Lejs, javt end te, dæ wa novve, dæ wa dæren næjsten hvæ Dav, dem dæ wa dæ tiest, de wa Mølle i Krovveret, Jens Bomholdt, Peter Gaaskaal, Tammes te Slesviggerens, aa, it aa faaglem, waa Kresten. Dem dæ haj faat Smaag po aa kom end te Kristjane, dei wa hiel godt faanøvvet mæet, di hajet godt deren, sjælom de sku forestel, te Kuenen hon sku si ætte, te di løst po dje Lejse, hun kjet sæ jo no slæit om, aa hæng øvve di Knæjt, hon haj ju aant aa bestæl osse, aa hves di baare saj rolle, saa fæk di Lov, aa pas dem sjæl. De ku aasse godt væ, te Dejnens bætte Tøs Kristjane, faa saan hi Dætteren aa bløv lut end te dem. (Det må være en fejlerindring, for Olsen tog sin afsked i 1895, og lille Kristiane, hans barnebarn, var født 10/6 1898). Faa te di ku lieg mæ hen, aa hves saan wa, saa fek di saa tit en Pankaage.

A gik it saa læng i den Skuel, saa a fek et aalle aa prøv, a wa lig ve et jen Gaang, a wa aap i mi Lejs, aa saa gik et skit, a ku it klaar mæ, aa saa rovt han "End te Kristjane", men a røst saan, faa aa kom end aa sej ætte, a bløv staaene, aa da Dejnen begønt aa skjæl uj, ga a mæ te aa brol. Lig po jen Gaang tav han fat i mæ, aa vil smi mæ derend, men a hæn mæ fast i Tronen, aa lig som han sto, aa røkket i mæ, aa a brol de bejst a kuu, saa go Daren op, aa Hans Annesen kam end. "Hvafannen æ de do lavve? Sto du aa røkke i Frederik den syven?" sø han, aa mæ de saam, saa slap Dejnen mæ, aa begønt "Goda! Goda! Hans Andersen, hør ku di it løn mej en Un, te aa kjø Mursten med". Aa no wa a hielt glemt, saa a slap den Gaang.

I Frikutieret, aa om mejjeren, saa wa vi uj paa Liegplassen aa lieg, vi wa aalti manne om Mejjeren, faa aal Udfløtteren haaj faa laant, te aa ku go hjem te Unnovve, ja de ku no godt ha gaan, faa Mejjeshvilet trak gjæn ud te tov Timme, i Stejet faa jen, saa dæ wa gue Ti, te aa lieg. Vi haj novve gue Lleg, men den bejst de wa jen, dæ hi "Alle mine kyllinge kom hjem". Den wa saan: Jen Dreng han wa Hønen, han sku sej aap i Gallien, aa jen te han wa Høgen, aa han sku sej aap i jet aav Dejnens Kjæsbeetrææ, aa aal di anne wa saa faasammelt hiilt nie i den aan Æn aav Liegpladsen, aa di wa Kyllinger. Nææ, vi saa wa po Plads, saa rovt Hønen: "Alle mine Kyllinger kom hjem"! "Vi tæ it"! Svaat saa aal Kyvlingerne. Saa rovt Hønen: "Hvem faa"? "Høgen"! "Hue æ han"? "I Hawen"! "Hva bestælle han die"? "Plukke Blomme"! "Hvaffe Blomme"? "Kovblomme"! "Kom ikkuns" rovt saa Hønen tesist, aa saa stormet vi aalsammel op imod Gallien. Aal dem

dæ ku no, aa slaa po Stjendiget om Haven, di wa fri, men hves Høgen ku "sie" jen, saa maat han it rø sæ, aa no kæmpet saa Hønen aa Høgen om ham. Ku Hønen fo slævt ham hen te Gallien, saa wa han fri ijen! Men ku Høgen fo ham slævt hen te Havmuren, saa sku han væ Høg næjst Gaang. Kyvlingen dæ wa bløven "svejn", han maat it hjælp te, aa ækhelle gjø mojstand, nææ de slavves om ham. De skej no helles tit, te dæ bløv rot et Ærm aav.

De wa en sværige gue Lieg, men een ku godt blyv hielt faanommen aav Spænding. A haa manne Gaang dræmt om en om Nætten, manne ooo ætte.

Dæ wa noj aant, dæ it wa saa gjævt, de wa di stue Drengi, dæ gik te Præjsten, di bløv kalt Præjstræwweln, aa nææ di kam aap fra Præjstgoren, de wa lig i de Mellegulav te vi haj Meije i Skuelen. Saa waet Skækken, te di sku nie aa baank di bette. Dæ wa manne aa dem, te a slæit kjæn, faa dæ wa ju novve fræ Foldbøj aa Norring naavve stue Sluje, saa kjo di mæ wos en i Skuelen, vi ku ingen stæjje væ faa dem, de wa om Mandaven, aa om Tosdaven, de haa a alle glemte.

A prøvet en Gaang, aa put næ end onne Tronen, die end hue Dejnen haj hans Bien, aa end te Sien, dæ saj a godt, tænt a, men uha! Lig paa jen Gaang staa jen af di hie Præjstrævl, kig end aa Venneret lig ve, aa saa opdavt han mæ, aa saa kam han end, aa slævt mæ uj aa trask mæ.

I Mejjestonen sku vi ju spis wo Melmaj, men de ku vi it fo Frej te, faren dæ naavve fan po, te uj po Wanhuset die ku vi gjem wos, aa saa drej Hvælen faa Daren, aa de go vi saa. Wanhuset wa et laang Rom mæ et laang Bræt mæ fem Hvaalle i. I di Hvaalle haj vi Knejt goo waa Behov saa tit, te di wa bløvn fuld aalsammelm, dæ wa så it om jet, te dæ bløb røjjet, di anne fik Lov aa væ fuld, aa saa bløv dæ strøj Halm aavveni, aa dæ bløv saa laa en Skrukhn i hvæ. De wa slæt aalti saagjevt, faa hves de skej, te jen, dæ wa deren i et lovli Ærent, han fæk jen aav dihie Skrukhn's go ræj, saan te den ræn aav si Vrøvl, saa bløv dæ en faale Spetakkel. Vi staa jwos helsen, ve pas godt po Dejnens Skrukke. Si die end gjemt vi vos faa Præjstrævveln.

Saa wa dæ en Dav te vi saj i Skuelen, saa kam dæ jen aa kaldt aa Dejnen, om han it lig vil kom aa si. No, han gik, aa da han kam tebaag, saa han te vos:" Dæ æ et forbandede Bagbæst, dæ haa staallen aav met Brænning inæt. Ka I rænd uj i Bøjen, aa si ætte aal Stejje, om I ka fen et". Aa vi astej aalsammel hiele Flok Drengi end aalstejje, aa fan hue Folk hoj dje Brænning, aa saa snaa de fan nøj "Jov hie æet", aa saa Favnen fuld, aa astej nie te Dejnen. Folken, di ku ju it gav, hva de faa Konste! Men dæ kam manne Baarringer Træ nie te Dejnen den dav, men de faastose, te di maat da wal, bæ et tebaag ijen, te de wa novve dæ haj staallen, past sommen it, de wa baa jen aav Dejnens Brænstavle, dæ wa skrejn sammel.

Di trej villest Stejje i Bøjen de wa Krovveret, Skuelen aa Kjærken. Sku dæ væ Møj, saab løv et holt, enten i Krovveret heller aasse i Skuelen, de vel sej, Totalmøje (Afholdsmøder) di wa nøj te, aa væ i Skuelen hvægang, Jens Piesen, de wa Kraavmanden, han wa gal po de Total, novve dæ it vil dræk Ponse, dem vil han it ha end i Kraavveret, men helles skyvt di saan te Mjælkmøje, dem wa di begønt mæ den Gaang, faa de vil ha lavt et Mejri.

De Møje di wa lissegot de jen stej, som de aant. De skej aasse te Liegstovve, som helles ho hjem i Krovveret, wa i Skuelen. A ka da hovs, te smejjen i Ølste haa sat aa spelt te Liegstov i Skuelen, aa a ka aasse hovs, te a sjel haa goo de saam.

Dæ gik møj faa sæ i den gammel Skuel. Jen Gaang kam dæ jen, dæ ku tryl, optraj ossaa die. Han ku osse daans po glovn Jern, praal han ov. A wa end aa si, hujn de gik te.

Den gammel Smejs Niils Piesen, han gik frit end, faa de te han sku si ætte, aa sej, te Jernet wa ræjti glovn. Ilyvl bløvn vi snaat, faa ham Stronnisen, han daanst it po Jernet, han roo slæit veet. Han staa baare, aa traj mæ han baa Fejje i noj uej Sonn, aa sa røst han, saa den jen Foj, aa saa den aanden, saa drevvelt de nøj Sonn nie po Jernet, aa saa gnisteret et let, aa de løjte osse, han saa sjæl, te de dæ løjte, de wa hans Tæe dæ bløvn svejen. Vi haj it sue møj Plasir aav den Forestelling, vi mat ræn, faa den hie Komp, no haj han ju faat wo Peng: Fem Øre faa Bøn aa Tyv faa di Vaaksen. Aa ve de no han sku ha hie Jern go glovn end i Kakkelovnen, saa raagt han saa møj i Ilden te dæ bløvn saa møj Røg. Tesist maat vi ræn uj, faa aa it blyv kval. Niels Herløv wa ham no faa klog. Si han wa Skaastensfejje, aa han opdavt, te Slogen han haj lut Spjellet, faa aa stop fo Røgen. Da vi saa maat ren ud, saa wa han ju aav mæ wos, aa saa stak han aaw.

Kjærken, den wa saan hiilt nøj faa sæ sjæl, aa den haj Folk mie Respegt faa. Di kam dæ ju aal, baade føst aa sist, a amaaske novve enkelt Gaang i Melston, især hvis di sku gyvtes, helle di wa mæ te aa novve anne gyvt. Helles kam di dæ it møj. Kom ujenom ku di ju no it tesist, nææ di enten sjel sku begravs, helle aasse ha novve anne begravt. Dæ wa jo aav aa te Begravls, aa saa waet Skuelen aa Kjærken dæ sku arbejt sammel, ve de te Dejnen han sku dæ nie aa søng. Dem dæ helles wa mæ, te aa gye Arbejdet ve et Begravls, de wa faa de føst Præjsten, aa saa Moten Saalmagge, han gravt Graven, aa han renget. Aa saa wa dæ Karnmari Sibastes, hon pøntet Kjærken, aa strøj Soon aal Stejje, hue Folk sku go, aa hon aarnet Kransen. Aal de, de wan o nææ de wa Gorfolk helles it.

A ka godt, sien hen, faatel om et aant Slavvels Begravls. Sku dæ saa en Dav væ et Begravels, saa wa de gjen lidt øvve ejje, saa sku Dejnen die nie, aa saa gik han ju fræ vos aa vi ku saa gye hva vi vil. Dæfaa trak vi aalsammel nie aa si paa Begravlsset. Dæ wa somti manne Uen aa Bæste, aa si po ujenfaa Kjærgoren, end paa Kjærgoren maat vi it kom, men ilyvl di støst, aa muejest, di ræn om te den Log om ætte Høkeren aa ræn den Vej op i Kjærketaarnet, aa Andrejes Moten han vist faa, faa han sku derop, aa haal Yv mæ, hvad æ skej, faa te Moten Saalmagge, de wa hans Faae, han ku holop aa reng, nææ han sku. Aal di hie ti tøl Knejt, di hjalp saa Andrejes, di laa mæ Hojjerer uj aav Glamhvollerer, aa no gik saa Begravlsset faa sæ, aa Moten renget aa renget.

Nææ Kiesten wa sænket nie i Grawen, saa sku Moten stans Klokken! Men han ku ju it si næj sjel, difaa waet, te Knejten sku gi ham et bette Venk, aa de go di aa, faa lissesio Kiesten wa sænket, saa rovt di i Halsen po hinaan hen te Moten: "No æ han nie". Moten han ku it høret faa Klokken, saa di maat rov tit, høvve aa høvve: "No æ han nie". De ku høres laant, saan te dem dæ staa nie ve Grawen, te den Døø ænle haj naaj hans Ændeligt, aa te no wa han die hue han sku blyv. Mædesaam saa holdt Klokken op aa reng, aa saa faaræt Præjsten sit Kald, aa dernæst sang Dejnen: "Klokken slaar". Saa waet faabi. Aal Folk maaat jo godt si, te saan jen som Dejnen, han haj baade jet aa et aant, aa pas, aa aallesaasnaae waet faabi, faa han skræbt, aal hva han ku: "E-e-e-end", aa hvøvtet op te dem aap i Glamhwaalleren, no sku et go faa sæ aap i Skuellen.

Han haj ju hans Mejjesøvn tegue, aa saa maat Anton Hald op po Taarrekassen, aa saa giket – Altona – Blankenæse – Wedel o.s.v. Dem de wa sendet, aa go hjem fra Begravls, di ku godt sej te hinaan, ujnaa lyv:” Immen som di da løse Landkort aap i Skuelen”. Da sov Dejnen aallere.

A haa et paaa Gaang læt faasto, te a somti wa ”ræj” aa de wa a aasse tit. A wa ræj faa Dejnen, aa faa hiele Skuelværket. Han wa maaske it saa slem, som en sku tøk, dæ wa novve dæ saa, te han ment it saa møj mæet! Men han dyvvelt saa møj øvve wos.

Mi Braavve Kresten aa saa mæ, wos dyvvelt aa taaerent han aalti øvve.

Si Dejnen han wa saa svær want ætte Landvæsen. Aal hans interesse drejet sæ om de. Aa saa wa et ves saan, te de ku blyv wal stille, enden han kam i Skuelen, aa de wa bløven anket øvve fra Skuelkommissionen, aa di wa mi Faae i. Saa ku ju enhvæ trov sit.

Lig i di Aaringer da haj Dejnen kjøvt noj joo, uj ve Huensbjerre, aa han wa ve aa bøg en Goo deruj, diefaa waet, te dæ aalti laa saa manne Bjælke ve Skuelen te en ku næjsten it kom fram. Aal de hoj han ju aa pas, aa saa sku han ha Marken drøvn, aa dæ wa laant deruj, halanden Fjerringvej wa dæ da, de wa hielt ujnfaa Stuemues, uj ve Trige Skjel.

De knev tit aa kom telbaag te Skuelen i aarli Ti, aa de wa de dæ wa galt.

Kresten aa saa mæ, wos skjælt han uj øvve aalti, aa saa jen Dav trask han Kresten, om de no wa die aav, helle ej, de kenne a it, men Krestens Nies ga sæ te aa bløj, aa den vil it hol op ijen, saa sæn han Kresten hjem, aa da han kam die, bløjt Niesen ino. Da vianne sien po Daven saj aa skrøv po Tavvel, saa haj a, faa de Bueret wa saa høv, tavn fat mæ mi jen Hon aap po Aakanten, faa aa hol mæ ve, aa saa faa de dæ wa næj galt, ve de a haj skrøvn, saa slav han mæ mæ en laang papisavs øvve mi Hon, aa dæ bløv en blojje Striv.

Saa saa mi Faae, te no haj han po jen Dav faat tov Knæjt spuliet i Skuelen, aa saa vil han it sæn wos dæ end tiere.

No bestemt mi faae sæ te, te han vil ha wos i en aan Skuel, aa aap i Ølsted wa dæ faanøssen kommen en nøj ong Dejn, aa die vil han si, aa fo wos te aa go.

No fæk mi Faae Travvelt, mæ aa kjø ront te Provst, Præjst aa Skuelkommission i Trige-Ølsted Pastorat, den Gang wa saan nøj it saa næmt. Han maat tilsist te Biskoppen, aa ætte te novve Monete wa gaan, fæk vi Lov te aa go i Skuel i Ølsted.

A kam te aa go i Søvten Skuel i 1883, aa de wa saa i 84, a kam te aa go te Ølste, de wa saa it mie end et Ooo a gik te Søvten, hva vi laa die? Noj aavet haa a faataal, aa de haa hæn godt ve, noj aavet, da aa sej aav. Vi laa, aa alting po Rems, hvesomensti navve vil spreng i den bette Tabel, saa duj et it: Hva æ syv Gaang ot? Nej! Saan end met i, nej, nej, saa ku vi it ken et. Faa aa fo saan nøj aa vej, saa maat vi begøn forfræ.

Si den hie gammel Dejn han go no ves aalteng, saa godt han ku. Dæ wa manne dæ tørt, te han wa en konstijen! Men En ska kom i Ment te han høj ju, i aal di manne Ooo han haj waan Dejn, laa sæ saan si ejen Fason te, aa de wa nok aa klogt, faa di Skekke dæ raaj fra hans Formands Ti, haa ves it waan gue. De ka en faanem nææ en løse de, som Provst Secher haa skrøvn om den føst Dejn: Madsen , om di Søvten Knejt, aa om Mænnen i Bøjen da aasse. Han bløv kaldt te Præjst i Søvten den 4.Oktober 1798. Han skrev:”Jeg blev

beskikket til at forestaa Skolebygningen. Jeg har selv dannet den nuværende Skoleholder, der ikke er saa daarlig, som han synes, da han er bange. Jens Madsen er hans Navn. Jeg har afskaffet Krohold og Drikkeselskaber. Da jeg kom hertil, slog man hinanden til Skamme. Stjal Tøjrene om Natten af Naboens Kreaturer, slog sine Heste og Køer løse i andres Korn om Høsten, naar man blot havde sit eget bjerget".

"Udmarken og Fælleden blev lejet bort til Husmænd, da ingen kunde haabe at høste, hvor han saaede, det taalte Byens Hyrdedrenge ikke, og om disse glemte at slaa Hestene i Naboens Korn, saa var Manden selv i Stand til at erinde det. Jeg saaede i mine Fælleder i de første Aar, jeg kom hertil, og da Høsten kom, maatte jeg køre det umodent hjem, for ej at faa det efter de andres, og da at faa det behandlet som "One". Paa min Indmark gik det ikke bedre. Naboens Køer græssede i min Rugmark den 30. Maj, de gik med Tøjret på Hornet, 11 i Tallet, da jeg kom derud. Min Dreng var en Zeuten Knægt, han ansaa ikke denne Uorden for nogen Synd, men sagde, at han næste Dag kunde lade mine gaa løse i Naboens Korn.

Saaledes tænkte og handlede man overalt i Zeuten. Der var stedse ingen Fred hverken i By eller Mark".

Naar Zeuthen og Foldby Menigheder altid kan have en Mand til Lærer, som de baade frygte og agte, saa kan de og bevare deres Plads som gode Statsborgere! Men vinde de Sejre over ham, der skal lede dem, saa vil deres medfødte Stolthed og onde Lyster snart omdanne dem til ganske kærlige Mennesker;

Bedrageri, Forstillelse, Svir, Gjerrighed, sjælden nogen ren Dyd, uden egennyttig Hensigt har gæstet Zeuten By. Jeg tør næppe af 23 Gaardmænd udtage 6, som ere rettænkende Mennesker, og dog klæber nogen Politus endog ved de fleste af dem.

En strukansk Gerrigheds Aand svæver over dem alle. Den rige er gerrig, uretfæridg og egennyttig og stolt, den fattige er liderlig, doven og redrig. Men imod mig er sjælden udtrykt nogen saadan Følelse! Thi de fineste Rænker har jeg været heldig nok til at opdage".

Den Dejn som Schecker nævner: Jens Madsen, han wa mi Faaes Dejn, aa ætte ham kam saa ham, dæ bløv mi.

Ætte hva den hie Provst Secker han Skryvve, saa haa waa Dejn ves waa nøj te aa væ let bestemt, aa de wa han aasse.

Som a sejje, saa hoj han saan si egen Fason. De mæ aa lææ Knejten aalteng po Rems, de goo di vel aalstejje i gammel Dav. Jen Teng fek vi laaaa, de wa aa rov høvt. Han saa te wos:" I ska svare højt, det gør ikke saa møj, om de æ ravgalt, vare I svarer saa de ka høres".

Aa den Læedom den gavt vi godt. Vi wa kjæphøv, aa braallisk, i Munden. De past godt nok, mæ te vi sang møj han ku godt li aa søng mæ wos, aa de wa novve gue Sangi vi laaaa. "Den er et Land, dets Sted er mod Norden". "Vift stolt paa Codans Bølge", og saa "Blev nu til Spot dine Tusindaarsminder". Den Slavls tøkkes a no godt om, te vi laaaa. Vi sku aaltid skræb ud aav fuld Hals, aa de go han aa sjel. Hvæ Gaang a hø jen aav di Sangi, tøkkes a a ka løjt Haarpejset aav de Granbjælke, di staa ja ujn faa di aaven Venne.

I aalting trove a, te Dejnen haj hans egen Fason. Han wa ju aasse Kjærkisanger, aa da dæ den Gaang it wa novve Orgel i Kjærken, saa kam aalting an po ham. Næææ han haj faat begønt po en Salm, saa ga han sæ te aa go op aa nie aav Kjærkigvollet, aa saa gik han, saan aa slav mæ Salmbogen, aa slav Takten. Han dirigeret dem aalsammel, aa de gik no hielt godt. Imellemston kikket Dejnen saa, po dem dæ wa kommen te Kjærk

den Dav. Men han past ju da set, faademjest da. Men de ku jo ske, te han opdavt jen te han bløv saa faale øverasket øvve aa si, jen som han ajt saa høvt, aa haj møj Respægt faa te han it ku læ væ, aa hæls po, aa aalbjest som han go aa sønge, saa nække han end i jen aav Stuelen, aa sejje: "Guda Søren Hansen". Aa saa fortsat han, ujn aa ajt te aal di anne di va kommen længe end ham. Næææ han saaa opdavt, te di it fulles mæ ham, faade han wa bløvn aabag, sa bløv han ivrig, faa de wa da val nok ham, dæ wa Dejn. Nærensti han no haj opdavt et Pa anne Gorfolk, som ithelle ku kims aj, ja saa waet de saam ijen. "Guda Jens Mathisen", helle "Guda Jens Christian Elgove". Hvægaang bløv et galt mæ Følleskavet, saa dæ ku godt væ let Faastyrrrels i den Salmesang.

Mi Brovve Andrejes, Kristen aa saa mæ vi wa saa, laant om læng, kommen te aa go i en aan Skuel, men hujen de gik die, de vel a helle fotel om i et aant Kapitel. Aallesaasnaaaa haj mi Faae faat ornt de mæ den nøj Skuel, aa manne anne aasse vil ha dje Bøn fløt die øvve. A ska sej hvem de wa. A begønne ve dem nuere Siii. Anton aa Mads Hald, di wa Annes Halds Drengi. Pe Kaaes tov, Niels aa Jørren, Kresten Monsen te Niels Kræmes, mi Fætter Jens Smej, Annes te Buels, han wa Wolle Snekes Dreng, Frands, en Sæn aav Frands Karetmagger, ham dæ aasse wa Skaffe, hans Kuen hi Anmari Skumaggers, hun wa Slagter. Saa wa dæ Niels Ovgooos tov, Jens aa Ras, aa Saaren Hvihøjs tov, Ras aa Jens. Hves en tele ætte, saa blyvve de mæ wos trej, femten Drengi.

Dæ wa saa aasse Marie te Niels Petes. Te hon kam die op aasse. Haa wolsajtens waa aav anne Grunne. Wal faa de de wa nære. Maries Faae han wa Brovve te Ras Piesen i Ølste, han haj den Goe die lig ve Tyvkjs aa, hans Mark naaj hiel uj, die hue Laajnhøv laa ve Søvten Skjel. Han fæk en Dætte gyvt mæ si Naabos Sæn, Niels Kaae, ham dææ æ Faae te mi Brovve Nielses tov Sæennes Kvonne.

Den hie Marie te Niels Petes, henne Mue, hon hi Kjestenmarie Daniels, aa henne føst Mand, han wa Brovve te Tækkemand Kristian Danielsen, hans Kuen de wa Ytte. Kjestenmari Daniels hun wa Søste te Ras Madsen (rettet til Madsen) i Ølste, Tvilling te Saaren Madsen (rettet til Jens Nielsen) i Lisbjerg. Ras haj en Dætte dæ wa "Frøken" i Hennerup, (blev senere gift med grd. Rasmus Thomsen i Segalt), aa hans Kuen wa Søste te Trine i Saangraven Søvten, aa han wa Guemue te Jacob Mureren. Ras Madsens Dætte Marie æ gyvt mæ en Sæn af Dejnen i Søvten. Marie te Niels Peters wa met Gaajlam en Gaang te Gaajlamsgil i Krovveret! Men no æ hon gyvt mæ Jørren Kaae.

Si no wa vi ju færdi mæ den gammel Dejn, men han bløv jo ve aa væ Dejn. Hans Goo uj ve Huensbjerg haj han faat bøgget færdi, aa i Mellegulav fløt han uj aav Skuelen, o uj i Goren. Diefræ maat han saa hvæ Dav go end, aa haal Skuel Aa de haj vi gue Komaj, te a si thehvædav, faa han sku end ov Ølstevejen, aa den gik nueren faa waa Mark.

De bløv ve aa kniv Dejnen, aa kom derujfræ i aarli Ti. Klokken den ku godt blyv baade 10 aa halølle, føø han kam.

Nææ no Knejten haj gaan aa vent ætte ham en Times Ti, saa begønt di saan aa træk derujaj, di ræn aa lieget i Grøvttern, aa Stjendigeren, aa læ tætte læt, længe aa længe uj aav Ølstevejen, men faa de miest, kam di it længe end te Kristian Hansens Hav, faa deifræ ku di si ud aav Vejen hiilt uj te Stuemues. Die ræn di saa aa tommelt, aa saa laant om læng kam saa Dejnen ud ve Niels Knudsens, aa die ku Knejten si ham. Saa væn di Niesen ætte Søvten te, men saa so Dejnen aasse dem, aa aallesaasnaa, aa haj han sit dem, saa han hvælt: "E-e-e-end". Den hie gammel ronrøgget hviskægget Mand, han kam saa rænden aal de han ku.

Han gimpet i hans gammel Bien, aa han hvøvtet mæ Armen, aa rovt lissesooo "E-e-e-end".

Knejten di stakju aasse aav, men han kjo om dem, aa han naaj Skuelen som Nommer Jen. Aa dæ staa han sa, aa kaldt, aa skjælt uj øvve, te di wa dæ it te Tien.

E-e-e-end!

Frederik Prip

Tilføjelse af R.B.

Det bør måske bemærkes at lærer Olsen og forfatterens far Søren Nielsen Prio, ejer af Hørkærgaard i Søften, Sognefoged og Danneborgsmand levede i bestandig uvenskab, som hund og kat. Det kan måske have indvirket lidt på hans bedømmelse af den gamle Degn.

Ølstwaj Marken... Kreaturmarked i Ølst ved Randers

Hjoo... Hyrdedreng

Aafret faa læt...ofrede for lidt

Naavvenærrens...nogenlunde

Hvittivi... hvad tid vi

Lejt...Lyde

Lejs...Lektier

Venne...Vinduer

Krovveret...Kroen

Køllen...navn på en ejendom

Taarrekassen...Tørvekassen

agjenst...Øjeblikkelig

Mejjestonen...Middagsstunden

Gibosdag...Fødselsdag